

KONINKLIJK

LGOG

samen de geschiedenis van LIMBURG ONTDEKKEN

Kring Ter Horst

Dhr. P.J.T. Vissers

secretaris

T. +31-77-3984140

E. secretariaat@lgogterhorst.nl

UITNODIGING

Activiteit: Excursie 'Brussel... Anders'

Wanneer: Zaterdag 4 april 2020, 07:30 - 19:30 uur

Waar: informatie over de opstapplaats volgt later

Aan de leden van LGOG Kring Ter Horst, Venray en Maas en Niers

Dames en heren,

Namens het bestuur van LGOG Kring Ter Horst hebben wij het genoegen u uit te nodigen voor onze jaarlijkse excursie. De excursie zal plaatsvinden op **zaterdag 4 april 2020**, en ons naar België voeren. Wij willen met u namelijk de Belgische hoofdstad bezoeken, maar gaan daarbij niet naar de geijkte toeristische zaken kijken (al mag u natuurlijk best zelf eventjes langs Manneke Pis wandelen of een klassieke route maken). Er is gekozen voor andere monumenten en musea waardoor u hopelijk zaken ziet die u nog niet kent.

Het vertrek is om 07:30 uur in Horst, en wij hopen dan rond 09:30 uur aan te komen bij de basiliek van Koekelberg. De *Nationale Basiliek van het Heilig Hart* werd gebouwd tussen 1905 en 1970 in Art-Decostijl. Het is een Belgisch monument en wordt voornamelijk gebruikt voor grote vieringen. In de kelders bevindt zich, onder andere, een restaurant. Wij zullen daar ontvangen worden met koffie/thee en gebak. Hierna heeft u tot ongeveer elf uur de tijd om op eigen gelegenheid het immense gebouw te bezichtigen.

Na dit bezoek gaan wij met de bus richting het centrum. Daar wachten drie gidsen ons op voor een zeer bijzondere wandeltocht door de stad. U kunt zelf een keuze maken: een rondleiding langs *Brusselse klassiekers*, de tour *allemaal beestjes*, of *Brussel en literatuur*. In de bijlage van dit convocaat (onderaan) ziet u wat er allemaal bezocht kan worden. De rondleidingen worden verzorgd door gedreven gidsen, die u met passie vertellen over Brussel, haar inwoners en haar specialiteiten.

Vervolgens heeft u tijd voor een lunch op eigen gelegenheid. Daarna gaan we richting de Europese wijk waar we naar het *Huis van de Europese Geschiedenis* gaan. Hier wordt u meegenomen op een reis door de tijd, van mythen en ontdekkingen naar de chaos en het saamhorigheidsgevoel van de twintigste eeuw. Tijdens deze reis laat het museum u nadenken over de toekomst van Europa. Er zijn zowel een permanente als een tijdelijke tentoonstelling ingericht. U krijgt ter plaatse de beschikking over een multimediale gids (via een tablet). U kunt dus in uw eigen tempo en naar eigen interesse de tentoonstelling bekijken. Na dit bezoek heeft u nog enige vrije tijd in Brussel, waarna we tegen 17:00 uur / 17:15 uur weer vertrekken. Wij verwachten dan rond 19:30 uur in Horst terug te zijn.

Als u deel wil nemen aan deze excursie, dan bent u van harte uitgenodigd om uzelf op te geven bij de secretaris van onze kring, de heer J. Vissers. Bij voorkeur geeft u zich op per e-mail via secretariaat@lgogterhorst.nl. U kunt echter ook telefonisch uw deelname doorgeven via 077-3984140. Vermeld tevens aan welke rondleiding u deel wil nemen in volgorde van uw persoonlijke belangstelling (nummer 1, 2 of 3). Wij zullen dan proberen zoveel als mogelijk aan uw wensen te voldoen bij de indeling van de groepen. Inschrijving gaat op volgorde van aanmelding. Aanmelding is mogelijk **tot en met 20 maart** vanwege de verplichtingen die wij aan gaan. Bij te weinig deelnames behoudt het bestuur zich namelijk het recht voor om de excursie te annuleren. Van toepassing op deze reis zijn de voorwaarden zoals gepubliceerd op de website van de kring en met intekenen voor de excursie aanvaardt u tevens deze voorwaarden (zie de homepage van www.lgogterhorst.nl). Nadat u zich heeft aangemeld kunt u het deelnamebedrag overmaken op de rekening van LGOG Kring Ter Horst (rekeningnummer NL28 RABO 0173 6070 47). De kosten bedragen voor leden € 35,- euro en € 42,50 voor niet-leden. In dit bedrag zijn de bus kosten evenals de kosten van de gidsen, de entrees van de te bezoeken plaatsen en de koffie/thee met gebak en de fooi van de chauffeur inbegrepen.

Eind maart ontvangt u de definitieve bevestiging en informatie over opstapplaats en dergelijke.

Met vriendelijke groet, namens het bestuur van het LGOG Kring Ter Horst,

Drs. M.P.G.M. van den Munckhof
Voorzitter LGOG

Dhr. P.J.T. Vissers
Secretaris

BRUSSEL... ANDERS

07:30 uur → Vertrek Horst

09:45 uur → Aankomst Koekelberg; ontvangst met koffie/thee en gebak. Mogelijkheid tot individuele bezichtiging

Wat de oppervlakte betreft, is de Basiliek van Koekelberg de vijfde grootste kerk ter wereld, na de *Basilique de Notre-Dame de la Paix* te Yamoussoukro (Ivoorkust), de Sint-Pieterskerk in Rome, de Sint Pauls-kathedraal in Londen en de *Santa Maria Dei Fiori* kerk in Firenze. De basiliek wordt nog steeds gebruikt voor parochiale vieringen en grote nationale vieringen. De Basiliek van Koekelberg is echter meer dan dat: zij vervult ook een belangrijke culturele functie. Het is een prachtig Art Deco monument, er zijn twee musea, er worden jaarlijks verschillende tentoonstellingen georganiseerd en u kunt er genieten van een prachtig panorama over Brussel!

Het was de droom van de eerste Belgische vorsten de hoogvlakte van Koekelberg, eertijds onbewoond, om te bouwen tot een 'Koninklijke Wijk'. Op het einde van de regeerperiode van Leopold I vindt men reeds schetsen en plannen voor de aanleg van deze wijk. Iets voor 1880 wilde Leopold II dit deel van Brussel urbaniseren naar het model van de 'Sorbonne-Wijk' in Parijs. De kroon op het werk zou een Pantheon ter ere van de Groten van het land zijn, die wellicht bestemd zou kunnen zijn als begraafplaats voor Nationale Glorie.

Hierin weinig gesteund gaf de vorst het ontwerp op, maar met het oog op de 75ste verjaardag van de onafhankelijkheid van het land overwoog hij wel de oprichting van een nationaal heiligdom gewijd aan het Heilig Hart, dat de vergelijking met de *Basilique du Sacré Cœur* van Montmartre kon doorstaan. Door Parijs gefascineerd wilde de koning te Koekelberg een kerk laten bouwen te midden van een werkelijke 'ster' van lanen met een eigen *Champs-Élysées* die naar de hoofdstad leidt. Over de vorst schrijft E. Carton de Wiart in zijn boek *Léopold II, Souvenirs des dernières années (1901 – 1914)* het volgende: "De berg van het Gerecht is er, ginder in Koekelberg moet de berg van de Goede God komen en hier de Kunstberg." Naast het Justitiepaleis van Poelaert zag Koning Leopold II dus nog twee andere stedenbouwkundige bakens in de stad.

Op 12 oktober 1905 legt Koning Leopold II de eerste steen van het heiligdom. Het eerste ontwerp van architect Langerock (1903) voorzag een pralerige tempel in gotische stijl van het Franse type uit de XIIIde eeuw. Toen de Eerste Wereldoorlog uitbrak waren slechts de grondwerken beëindigd. In zijn kerstboodschap van 1914 gaf Kardinaal Mercier de kerk een nieuwe betekenis: "Zodra ons land opnieuw vrede kent, zullen wij het puin heropbouwen en hopen we als bekroning van deze wederopbouw op het hoogste punt van de hoofdstad een Nationale Basiliek van het Heilig Hart op te richten". Op 29 juni 1919 werd deze belofte tijdens een plechtigheid op de hoogvlakte van Koekelberg door Koning Albert I, de autoriteiten van het land en een talrijke menigte onderschreven. Van uitvoering volgens het project Langerock was, gezien de financiële toestand van de schatkist, geen sprake meer.

Albert Van Huffel, een Gentenaar, werd aangesteld om een nieuw ontwerp te tekenen. Een verkleind model op schaal 1/40ste werd in 1925 op de tentoonstelling van decoratieve kunsten in Parijs tentoongesteld. Van Huffel won met deze maquette de eerste prijs. Sederdien groeide dit monument langzamerhand dankzij de zorgen van zijn promotor en, na zijn dood op 16 maart 1935, van zijn medewerker, de ingenieur-architect Paul Rome.

De aanpassing en de uitbreiding van de bestaande funderingen werden in januari 1926 aangevat. De aannemers begonnen de werkzaamheden in 1930 met de oprichting van de apsis, die in mei 1935 werd ingewijd en voor de cultus opengesteld. De basis van de koepel stond klaar toen in 1940 de Tweede Wereldoorlog uitbrak en de werken werden stopgezet. Deze werden in september 1944 hervat en de grote beuk werd in 1951 afgewerkt.

Er ontbrak niets essentieels toen Kardinaal Van Roey op 13 en 14 oktober 1951 de grote plechtigheden voorzat voor de inwijding van de kerk. Op 28 januari 1952 verleende Paus Pius XII de kerk de titel 'Minor Basiliek' (een eretitel voor Rooms-Katholieke kerkgebouwen). De werken aan de twee torens werden in 1953 beëindigd. De zuidelijke zijbeuk werd in 1958 opengesteld en de noordelijke in 1962. De grote koepel was klaar in 1969 en op 11 november 1970 bekroonde de plechtigheid van het 25-jarig bisschopsjubileum van Kardinaal Suenens de volledige afwerking van de Basiliek.

11:00 uur → Vertrek Koekelberg

11:30 uur → Wandeltocht met gids

U kunt kiezen uit een drietal wandelingen waarbij u begeleid zult worden door een Nederlandstalige gids. De maximale groepsgrootte voor deze rondleidingen is 20 personen. Daarom vragen wij u om bij aanmelding een top 3 van uw keuzes door te geven.

1. **Brusselse klassiekers:** Goede wijn heeft geen krans. Voor degene die toch de klassiekers wil bezoeken: tijdens deze rondleiding rijgen we de bekende plekjes aan elkaar. Hoe groeide de stad tussen de oude Zennebedding, via de Grote Markt naar de centra van godsdienst (de kathedraal) en macht (de Hofberg)? In deze rondleiding hoort u verhalen over vroeger en nu aan de Beurs, de Sint-Hubertus-galerijen, de Grote Markt, de Stoofstraat, Manneke Pis, de kathedraal van Sint-Michiels en Sint-Goedele en zelfs over enkele minder bekende plekjes. Dit geleid bezoek vormt de ideale start voor een betere kennis van de Belgische hoofdstad!
2. **Allemaal beestjes:** Kraaiende hanen en vleermuizen, leeuwen en ooievaars, mythische dieren... Ze zijn u tijdens een wandeling door de stad misschien nog niet echt opgevallen, maar ze zijn wel alom tegenwoordig op gevels of dakgoten, in ijzersmeedwerk en ander fraai materiaal. Zowel in classicistische en historiserende gebouwen, als in Art Nouveau- en Art Decopanden vinden we een indrukwekkende menagerie. Soms sieren ze fonteinen of dienen ze als waterspuwer. Een echte dierentuin !
3. **Brussel en literatuur:** Tijdens deze rondleiding herleefd u stukjes Brussel door het citeren van tekstfragmenten uit boeken en brieven. De gidsen grasduinden in het werk van tientallen schrijvers met nationale, maar vooral ook met internationale uitstraling, die in onze stad leefden, studeerden, werkten, schreven, op bezoek kwamen of stierven. We confronteren u met wat mensen als Multatuli, Ernest Claes, Herman Teirlinck, Maurice Maeterlinck, Victor Hugo, de zusjes Brontë, Karl Marx, Marguerite Yourcenar, Jeroen Brouwers, Robert Louis Stevenson, Alexandre Dumas, Lord Byron of zovele anderen over Brussel schreven, of waar ze hun sporen nalieten.

13:30 uur → Lunch op eigen gelegenheid en eigen tijd

15:00 uur → Vertrek naar *Huis van de Europese Geschiedenis*

Wanneer u de permanente tentoonstelling bezichtigt, zult u merken dat er in het museum niet ingegaan wordt op de geschiedenis van elk afzonderlijk Europees land. De bedoeling is om te laten zien hoe de geschiedenis een gemeenschappelijke Europese herinnering heeft voortgebracht en ons leven vandaag en in de toekomst nog steeds beïnvloedt. Net als in ons eigen leven willen we sommige dingen onthouden en andere liever vergeten. En uiteraard kan één en dezelfde gebeurtenis vanuit verschillende perspectieven worden gezien. Er zal ook een tijdelijke tentoonstelling te zien zijn op het moment dat wij het museum bezoeken. De naam van deze tentoonstelling wordt pas in maart bekend gemaakt.

Thema's:

- A. **De vorming van Europa:** Wat is Europa? Geografisch gezien is Europa nooit een duidelijk begrensde ruimte geweest. De naam van het continent is ontleend aan de oude Griekse mythe van Europa, een verhaal dat net als de geschiedenis zelf door de eeuwen heen telkens vanuit verschillende zienswijzen opnieuw is geïnterpreteerd. Europa wordt gekenmerkt door zijn verworvenheden en tradities, maar in welk opzicht onderscheidt het zich van andere continenten? Kunnen we spreken van een gemeenschappelijk Europees verleden als de mensen toch op een heel verschillende manier door de historische gebeurtenissen zijn beïnvloed? Kunnen we een gemeenschappelijk kenmerk vinden, wellicht een Europees reservoir aan herinneringen?
- B. **Europa: een mondiale grootmacht:** In de 19e eeuw stonden revoluties centraal in de Europese geschiedenis en op alle terreinen van het dagelijks leven voltrokken zich grote omwentelingen. Mensenrechten en burgerrechten, democratie en nationalisme, industrialisatie en het vrijemarktstelsel luidden alle een periode van veranderingen en mogelijkheden in. Aan het einde van de eeuw had Europa als wereldmacht zijn hoogtepunt bereikt. Onderhuids woekerden echter sociale en nationale spanningen en internationale wedijver, en aan het begin van de twintigste eeuw onttaarde dit in een conflict.
- C. **Europa in puin:** 1914 betekende een keerpunt voor Europa. Europa bekleedde in politiek, economisch en cultureel opzicht inmiddels een dominante positie in de wereld. Het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, de eerste geïndustrialiseerde massale oorlog, bracht echter tot dan toe ongekende vernietigingen op het slagveld en in de samenleving als geheel teweeg. Deze vier jaar deden Europa trillen op zijn grondvesten en het continent werd meegesleurd in een wereldwijd conflict zoals dat zich nog nooit eerder had voorgedaan. Deze ramp gaf de aanzet tot de meest moorddadige eeuw uit de Europese geschiedenis, en de traumatische gevolgen ervan lieten diepe littekens achter in de Europese collectieve herinnering. Als gevolg van de Eerste Wereldoorlog gingen oude keizerrijken ten onder en ontstonden nieuwe staten. Pacifisme en het idee van Europese integratie wonnen aan invloed. De Tweede Wereldoorlog wordt dikwijls omschreven als een 'totale oorlog', waarin het onderscheid tussen soldaten en burgers was weggefallen. Miljoenen mensen werden het slachtoffer van massa-executies, deportaties, honger, dwangarbeid, concentratiekampen en bombardementen.
- D. **Wederopbouw van een verdeeld continent:** De periode na 1945: Europa lag in puin, was van zijn macht beroofd en verdeeld geraakt tussen twee rivaliserende wereldmachten: de Verenigde Staten van Amerika en de Sovjet-Unie. Sommige West-Europese landen vonden elkaar in hun angst voor het communisme en sloegen de weg in van samenwerking op supranationaal niveau, waarmee zij het nationalisme wilden indammen en het risico op oorlog uitbannen. In Oost-Europa hield de bevrijding echter voor velen in

dat de nazitirannie werd vervangen door een communistische dictatuur onder Sovjet-controle.

- E. **Afbrokkelende zekerheden:** Wereldwijde recessie en stijgende energieprijzen: de naoorlogse economische bloei in Europa kwam in de jaren zeventig abrupt tot stilstand. Nieuwe maatschappelijke bewegingen daagden de politieke orde uit. Ondanks de economische en sociale onrust bleef de Europese Gemeenschap bouwen aan de gemeenschappelijke markt. Griekenland, Portugal en Spanje, die het juk van de dictatuur hadden afgeschud, traden toe als nieuwe lidstaten. De communistische landen raakten verzwakt door structurele problemen en maakten een periode van achteruitgang door. In 1989, twee eeuwen na het uitbreken van de Franse revolutie, gingen deze regimes als gevolg van grotendeels vreedzame revoluties ten onder. Met het einde van de Koude Oorlog kregen de Europese staten de mogelijkheid om geleidelijk een steeds nauwere samenwerking aan te gaan. Voormalig communistische landen sloten zich aan bij de Europese Unie, waarmee het aantal lidstaten verdubbelde. Staten kwamen overeen om steeds meer bevoegdheden over te dragen, zodat zij op supranationaal niveau efficiënt konden werken. De financiële en eurocrisis van 2008 hebben weliswaar duidelijk gemaakt hoe nauw de lidstaten met elkaar verbonden zijn, maar hebben ook tekortkomingen aan het licht gebracht. Zij stellen de Europese solidariteit op de proef.
- F. **Lofbetuigingen en kritiek:** Nu bent u aan zet. Hier wordt naar uw mening gevraagd. Wat is Europa? Waardoor voelt u zich 'Europees'? Wat is ons Europees erfgoed? Als u niet uit Europa komt: hoe ziet u Europa en de Europeanen? Welke betekenis hebben onze herinneringen? Onze herinneringen aan het verleden zijn belangrijk voor ons. Ze brengen ons samen, maar drijven ons soms ook uit elkaar. Alleen wanneer we historisch onderzoek doen en inzicht hebben in ons Europees erfgoed kunnen we ons verleden, ons heden en onze toekomst begrijpen.

17:00 uur → Vertrek

19:30 uur → Aankomst Horst